

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ 4.50 „
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25 „

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.

Na naročbe brez priložene naročilne se upravnistvo ne osira.

EDINOST

Glasiloslovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinost je moč.“

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglašiti in oznanila se računajo po 7 nov. vrstica v petimi; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnistvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Beseda našim rojakom v svarilo.

Bridke in prebridke občutke budil nam je v sredi pretekli teden prizor ob odpotovanju seljencev v Ameriko. Mej onimi nesrečneži, ki iščejo v daljnem tujem svetu srečo in novo domovino, bilo je žalibog mnogo naših slovenskih okoličanov. Nikdar bi ne bili verjeli, da se posreči onim trgovcem s človeškim mesom pregovoriti in premamiti toliko naših ljudi, da dobrovoljno ostavijo rodno svojo zemljo, v kateri so uže od prostarih časov živeli njih dedje, katero so v potu svojega obraza obdelovali ter se ob nje plodu pošteno redili, katero so ljubili in branili. Ne bi bili verjeli, da bodo naši rojaki radovoljno prodali to drago dedščino svojih očetov ter jo izdali tujcem v roko, da se ti širijo po svetelj zemlji, katerej so bili slovenski naši očetje gospodarji. In zakaj neki so naši rojaki zgubili ljubezen in spoštovanje do svoje rodne zemlje; kako se jim je zamerila in kaj jim obeta Amerika? Da se v Trstu kmetu ne godi predobro, je res, a pomisliti treba, da žive v naši dobi poljedelci v drugih deželah še v neugodnejših razmerah nego naši okoličani. Kar naši ljudje doma pridelajo, kaj lahko spravijo v denar ter po boljših cenah prodajo, nego kmetje drugod. Tudi delalci niso v Trstu še v tako neugodnem položaju, da bi se morali seliti. Kamor koli pogledamo, v katerokoli deželo, povsod vidimo, da se delalci upirajo gospodarjem, da skupno puščajo delo, hoteč prisiliti gospodarje, da je bolje plačajo. Pri nas se to še ni zgodilo. Ne morda, da bi našim delalcem manjkalo v to poguma in eneržije, ampak ker k temu koraku nimajo še povoda. Pri nas je še vedno toliko dela, da si vsakdo, ki ima resno voljo, lahko toliko prisluži, da preživi sebe in svojo družino. Zakaj se je torej izselilo toliko ljudi v Ameriko? Ti nesrečneži pač nikdar niso resno in trezno pomislili kaj počenjajo. Dali so se na slepo pregovoriti ter zmaniti brezvestnim agentom, ki so jim obljubljali onkraj morja pravi raj na svetu; ostavili so tukaj stalno in sigurno življenje ter se podali v Ameriko, kjer je čaka negotovost, naporno delo, bolezen in nezgode v vseh strašnih oblikah. Agenti so ubogim ljudem pripovedovali o krasnej zemlji, katero dobe v Ameriki v last, obljubljali so jim podporo od strani tamošnje vlade, in Bog ve kaj še. Ljudje so jim verjeli, zbrali so kar so imeli, mnogo njih je prodalo celo svoja zemljišča ter se ukrcalo v Ameriko.

Žalostno je bilo gledati množico nedoraslih otrok, katere so peljali roditelji z seboj; marsikateri mati nesla je dojenca na prsih v novo domovino. Bodo li ti prenesli težave dolge poti; koliko jih neki dospe v Ameriko? In ko dospejo tja, bodo li sami svoji, bodo smeli kamor bodo hoteli? Nikakor ne. Ko priplujejo v Rio Janeiro, „prevzame“ je kak vladen komisar ter je odpošlje v notranjo deželo, ne kamor bodo izseljenci hoteli, ampak kamor bode vlada velela. Tam dobe leseno hišo in kos zemlje, katero bodo morali obdelovati. Zemlja tam pa ni tako lahka, kakor pri nas. Delo bode neizmerno trudno in naporno, podnebje nezdravo; rumena mrzlica, najhujša mej vsemi mrzličkimi boleznimi je tam doma. Uže tamošnji rojaki ne morejo prenašati tega nezdravega podnebja, kaj pa še le naši izseljenci, navajeni na naš zdrav zrak, na našo mrzlo a zdravo burjo, kako bodo neki živeli v zadušni brazilski vročini in v močvirjih oni, ki so navajeni na naša skalnata tla? In recimo, da bi se kdo tudi vsemu privadil, ali si je pa res zboljšal svoje materialno stanje? Večina bodo izselenci zasajali kavo. Ta jim urodi še le čez štiri leta. O čem bodo pa ta čas živeli, s čim se bodo oblačili

ter si nakupovali kar jim bode treba, živine in poljedelskega orodja? Morali se bodo zadolžiti. Vladi brazilski so uže sedaj dolžni za pot, katero jim je plačala sedaj „samo“ s tem pogojem, da jej povrnejo denar, ko jim zemlja urodi. Ti nesrečneži pridejo torej uže v Ameriko zadolženi in predno si tam urede domačijo, pokopljejo se v dolgove. Da se pa zadolžen kmet nikdar, ali zelo težko izkoplje iz dolgov, to vedo le predobro naši rojaki. To jim pojde tim težje v Ameriki, kjer jim bode vse tuje: jezik in obdajajući jih narodi, tuje jim življenje, da tuja celo narava, v katerej bodo živeli. Ako premislimo vse to, vidimo, da so ti nesrečni izseljenci predani brazilski vladi na milost in nemilost; obsojeni so na mnogo mučnejše in težje delo, nego so je imeli v domovini. Vrhu tega pa so izvrženi vsem nevarnostim nezdravega vročega podnebja. Z eno besedo, ti reveži so prodali svojo prostost ter so, ako stvar na tanko premislijo — sužnji.

In vendar imajo, kakor vemo iz zanesljivega vira, ti agentje uže zopet nad tisoč ljudi, katere odpošljejo v kratkem v Ameriko. Ta kupčija s človeškim mesom jim dobro nese, zato so razposlali svoje ljudi ne samo po okolici naši, ampak po vseh deželah, da mamijo reveže ter je vabijo v Ameriko. Videč, da so uže toliko naših dragih rojakov premotili in zapeljali, da so storili ta nepremišljeni korak, čutimo se obvezane, s svariti vsacega pred takim početjem. Pomislite rojaki, kaj delate! Kar smo vam tu povedali, niso pretirane prazne besede, ampak gola resnica. Izseljencem v Ameriki se godi tako in še hujše, kakor smo tu opisali. Redek, vrlo redki so oni, ki se mu posreči ustanoviti si v Ameriki nov in srečen dom. Vsakdo ve, kaj ima tukaj; kaj ga pa onstran morja čaka, mu ni znano. Preverjen pa naj bode vsak, da v Ameriki brez denarja, krepke volje, trdega in mučnega dela ter brez skrajne treznosti nikdo ne obogati. Baš nasprotno se mu lahko primeri, da kljub denarju in mukam in varčnosti pride na beraško palico ter žalostno pogine. V Ameriki je navezan vsak sam na se ter ne more računati na podporo svojega bližnjaka. Čemu bi torej ostavljali svojo domovino, kjer ima še vsak svoje znanec in prijatelj, ki mu v skrajni sili še pomagajo. Bolje, da tukaj vsak podvoji svojo pridnost, da bolj trezno in varčno živi ter gleda na vse načine zboljšati in zagotoviti si bodočnost. Treznost in neumorno delo tudi pri nas še prerediti moža; zatorej rojaki, ne zgubljate poguma ter se ne udajajte obupu. Ostanite doma; v naših deželah je še mnogo dela ter še vedno pomanjkuje pridnih rok. Ako doma ne dobite zasluzka, pogledajte na Hrvatsko ali v Bosno; v teh bratskih nam deželah dobite, česar nekateri iščejo v tuji in neprijazni Ameriki. Židovske agente pa, ki vas mamijo ter pregovarjajo v zlo, poženite, kajti tim ljudem je do denarja, katerega dobe za vas, nikakor pa ne do vaše sreče. Delo si najdete uže sami; iščite ga pa pred vsem v naših deželah, Amerike pa se ogibajte! Slušajte zatorej naše svarilo, kajti kdor se prepozno kesá, ne pomaga mu več niti stok ni jok!

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor isterski.

(VI. seja dne 1. oktobra 1888.)

(Konec.)

Prvi spregovori posl. Spinčić, pred vsem k naslovu „študentski in podpore vsenčlanišnim in gimnazijalnim dijakom“. Omenja, da se je po izvestju dež. odbora razdelila podpora devetnajsterim dijakom

po 1000 gl. in med vsem tem samo dvema, katera bi mogla biti slovanske narodnosti. Razsvetljuje nadalje, kako se dele sploh študentske gimnazijalce, posebno kar se tiče dijakov na pazinske gimnaziji. Dijaki italijanske narodnosti je dobe, Hrvati pa ne, ali vsaj v jako redkih slučajih. Lahko se je zatoraj posl. večine pozivati na izobraznost italijanstva, ako se Italijane proti Hrvatom tako nerazumno podpira. — K naslovu 6. rubrike III. „Morebitni troški za ljudski pouk, nepreviden v šolskem proračunu“ stavi dobro utemeljen predlog, da se stavi k temu naslovu rubr. III. dež. zaklade iznos 2000 gl. za podpiranje siromašnih občin o zidanju šolskih poslopij.

Posl. dr. Gambini odgovarja v imenu dež. odbora, da je dal štirim dijakom iz Reke podporo. Podpora daje se odličnim dijakom sploh. — Svota 2000 gl. za zidanje šolskih poslopij bila bi premajhna in ako bi se jo dovolilo, bil bi to slab precedens, ker bi se vedno več zahtevalo.

Posl. dr. Volarić podpira predlog Spinčićev, prav tako v dobro premišljenem svojem hrvatskem govoru posl. Flego. Poročevalec dr. Campitelli se čudi, da posl. Flego prvi svoj govor ni izustil v italijanščini. Flego in Volarić govorita zidu, kajti večina ju ne razumi. Mogla bi se svoja pluća kje drugod vežbati. (Sežaljev smeh na strani manjšine.) Glede predloga posl. Spinčića omenja, da mu je uže odgovoril dr. Gambini. Vsekako je govornik menenja, da je svota 2000 gl. premajhna in ne mara, da se obtečuje deželna zaklada.

Spinčićev predlog se odkloni, akoprav je bil stavljen in zagovarjan v italijanskem jeziku.

Rubrika IV., „zdravstveni troški“ v iznosu 71.460 gl. in rubrika V., „človekoljubni in dobrotvorni zavodi“ v iznosu gl. 71.400 sprejme se brez promene. Poročevalec je pri zadnji točki posebno pogojeval dež. odboru na srce, da se ustanovi posebni zavod za blazne.

O VI. točki, „javna zidanja“ preporočá posl. Spinčić deželnemu odboru, naj da, ako bi mu prispelo prošnje, podporo občini Dolini, da so dovrše nekatere jako potrebne ceste. — Posl. dr. Gambini odgovarja v imenu dež. odbora, da za ta dela ni prispelo prošenj za podporo; deželni odbor pa da bode podelil podporo za umetna dela le tedaj, ako občina stori to, kar spada nanjo, posebno, da zaključí v občinski seji, kaj se ima graditi ter ustanovi ob enem potrebne troške.

Posl. Flego razjasnjuje, kako neredno se gradijo potrebne ceste v bužetskem okraju, posl. dr. Volarić pa iste razmere na otoku Krku, posebno kar se tiče gradnje vodnjaka. Omenja, da je Nj. Veličanstvo cesar poklonil v ta namen izredno podporo 300 gl. in da nima deželni odbor nobene pravice odrekati podporo samo zaradi tega, ker je bila prošnja sestavljena v hrvatskem jeziku.

Posl. dr. Gambini odgovarja, da je dež. odbor za ceste na Bužeščini uže preveč trošil in sedaj da je predložil, naj se ji oprosti največji del dotičnega dolga. Za šole na otoku Krku pa troši pokrajina več, kakor dobiva vsega nameta. V ostalem, kdor hoče kaj imeti, naj zahteva pristojnejšim načinom. (Dobro! na strani večine.) Predsednik prizna poslanecu dru. Volariću, da se je občini vrbniki odbila prošnja res le zaradi tega, ker ni bila pisana italijanski. (Čudno, da je sedaj predsednik kar naenkrat zopet razumil hrvatski govor!)

O rubriki VII., „troški za poljedelstvo in javno gospodarstvo“ (20.835 gl.) omenja posl. dr. Laginja, da hrvatska stranka ne odobrava proračuna dež. zaklade, ker se tudi v gospodarstvenih vprašanjih povdarja vedno le italijanstvo pokrajine. — Posl. dr. Bubba predlaga na

to konec razprave. Predlog se sprejme in tudi dotični trošek.

Sprejme se brez razprave rubr. VIII., „vojaški troški“ (700 gl.); rubr. IX., „troški javne sigurnosti“ (14.942 gl.) in rubr. X. Deželni dolg (18.900 gl.)

O rubriki XI., „Razni, splošni troški“ v iznosu 11.493 goldinarjev k naslovu „Zgodovina in statistika“ (1600 gl.) predlaga posl. Spinčić, kar je bil v preteklih letih le preporočal, da se s tem iznosom ali delom te svote uredé spisi, ki se nahajajo pri deželnemu odboru in ki se tičejo zgodovine pokrajine.

Posl. dr. Amoroso odgovarja, da se je mogel predgovornik prepričati, da so listine v redu, v zvezkih po letnikih, ali nimajo registra. Članovi odbora pa niso za to plačani, da urejajo arhiv.

Posl. Spinčić ga zavrača rekoč, da je pred nekaterimi leti hotel pregledati listine, pa mu je baš dr. Amoroso odgovoril, da so v škrinjah . . . (dr. Amoroso upadajoč: „Naravno, ker ni bilo prostora; kamo jih zložiti“) . . . in da niso tako urejene, da bi se jih moglo rabiti. Moralo bi se iskati osebo, ki jih uredi ter jo plačati iz svote v nasl. I., rubr. XI. proračuna. — Ostaje pri svojem predlogu.

Poslanec dr. Volarić zahteva, da se se dovoli Krčanom in Čresanom letna podpora za pogozdovanje Krasa, kakor Lošnjcem. Med njegovim govorom bil je navadni štropot na galeriji. Zaradi tega reče posl. dr. Laginja, da je jako lepo, da se dopušča občinstvu slušati razprave; nikakor pa ni dobro in lepo, ako se del občinstva tako ponaša, da ni mogoče slišati, kaj poslanec govori. Misli, da bi bila dolžnost predsednika te nedostojnosti uže enkrat odpraviti. Predsednik odgovarja, da je občinstvo uže opomenil, predno je prišel dr. Laginja v dvorano. On ni kriv, ako zgubi večina poslancev in občinstvo strpljivost ter ne more vsakemu posebej korake odmerjati, kako ima po galeriji stopati. — Dr. Laginja moral bi njega toliko spoštovati, da ga pusti obavljati njegove poslove. (Bravo! na večini).

Rubr. XII. „glavnice za uložiti na obresti“ in XIII. „Posojila“ z 500 gold. sprejme se brez razprave. — Poslanec dr. Amoroso predlaga, da se tu razpravi i trošek za poljedelski svet. Manjšina se temu ustavlja in zato odkloni predsednik predlog, rekoč, da predmet ni na dnevnem redu.

Rubrike pokritja sprejmejo se po kratkih besedah dr. Volarića. — S tem predsednik sklene sejo.

Deželni zbor kranjski.

V. seja dne 25. septembra 1888.

(Dalje.)

Vsprejmo se sledeči nasveti upravnega odseka:

1. Statut o cesarja Frana Josipa I. deželnih ustanovah za hiralce na Kranjskem se potrjuje. 2. Deželnemu odboru se naroča, da občinam naznani statut in ustanovitev ustanov. 3. Deželnemu odboru je skrbeti, da se podelitev ustanov primerno razglaša.

Poslanec dr. vitez Bleiweis-Trsteniški poročá o proračunih bolniškega, blazniškega, porodniškega in najdeniškega zaklada. Bolnišni zaklad ima potrebščine 60.361 gl. 40 kr., zaklade pa 12.189 gl. 74 kr., zatorej primanjkljajo gl. 48.171-75, ki je pokriti iz deželnega zaklada. Blazniški zaklad ima skupne potrebščine gl. 80.845-31 (mej istim za nove stavbe na Studenci 28.000 gl.) zaklade gl. 10.003-50, torej primanjkljaja gl. 70.841, ki je pokriti iz deželnega zaklada. Porodniški zaklad ima skupne potrebščine 5.038 gl. 05 kr., zaklade pa gl. 990-60, tedaj primanjkljaja gl. 4.047-45, ki je pokrit iz deželnega zaklada. Najdeniški zaklad ima potrebščine gl. 4208-74, zaklade pa gl. 298-20, tedaj

primanjkljaja gl. 3.910-54, ki se ima pokriti iz deželne zaklada. Vsi proračuni se odobri in vsprejmo resolucije, naj deželni odbor deluje na to, da se za umobolne hirajoče v hiralnici pri sv. Jožefu, ker se bode istih število, katerih je zdaj 36, potem ko se blazniški oddelek v Ljubljani opusti, izdatno pomnožilo, od 45 kr. za osebo na dan zniža na 40 kr., isto tako naj bi oskrbina, katero plačujejo občine za njih biva-joče bolnike v tej hiralnici znižala od 50 na 40 kr., deželnemu odboru dovoli se potrebiti kredit iz lansko leto dovoljenih gl. 66.000 za popravo kopalnice, železnih mrež in barvanje fasade jednega poslopja na Studenci. Prošnja ranoceelnika Jan. Bobka v Ribnici za povečanje nagrade izroči se dežel. odboru v rešitev.

Poslanec Klun poroča v imenu finančnega odseka o prošnji za zgradbo sirotišnice v Kočevju in predlaga glede na slabe deželne finance podpore 300 gl.

Poslanec Dežman predlaga 1000 gl. Poslanec Višnikar povdarja korist in potrebo sirotišnice v Kočevju, bode kočevskega okraja. Želeti bi bilo, ako bi vsaj v oddaljenih večjih okrajih ustanovili si take zavode in da bi se ne vabili siromaki v Ljubljano, kjer jih tako ne primanjkuje. Pokažimo Kočevcem, da so tudi nam na sreci njihove težnje, njihova beda, odpravimo predsodke in mržnje, katere morebiti gojé proti nam. Govornik opozarja na to, da se sirotišnica v Kočevju namerava ustanoviti letos povodom 40letnice presvetlega vladarja. Dovolimo Kočevcem za sirotišnico del one nepovoljno prihranjene svote, katero smo bili namenili za nameravano slavnost v Ljubljani, katera pa izostane, in delali bomo gotovo v intenciji Nj. Veličanstva. Govornik podpira predlog Dežmanov in stavi za slučaj, ko bi ta predlog ne dobil večine, eventualni predlog, da se za rečeno sirotišnico dovoli podpore 500 gl.

Poslanec Pakiž toplo podpira predlog poslanca Dežmana, oziroma Višnikarja, ter živo obžaluje sklep društva za zgradbo sirotišnice v Kočevju, da se bodo v ta zavod vsprejemali samo Nemci, ko vendar v kočevskem okraju bivajo tudi Slovenci.

Tudi poslanec Hren podpira rečena predloga.

Za predlog g. Dežmana glasuje desnica in več poslancev leveice, eventualni predlog g. Višnikarja vsprejme se z veliko večino.

Poslanec prof. Šuklje poroča v imenu finančnega odseka o ponudbi Frana Jarca, župnika na Mirni, da bi se njegova zbirka denarjev za muzej Rudolfinum, kupila za 800 gold. Najbolj merodajni razsojevalec Dežman je zapisnik zbirke pregledal, a določil, da ima muzej uže ogromno množino te zbirke, torej ne kaže, kupiti jo. Ponudba se odkloni.

V imenu finančnega odseka poroča poslanec profesor Šuklje o prošnji „Pedagoškega društva na Krškem“ za podporo. Poročevalec pravi, da društvo želi podpore, da bi se pokrili nedostatek družtvene blagajnice, kateri doslej iznaša uže 585 gl. To pa ne gre, kajti deželni zbor po svojem organu, po dežel. odboru nima nikakega upliva na družtveno delovanje. Vsekako pa zasluži delovanje družtva priznanje, ker izdaje strokovne spise, posebno pa, ker je delovanje razširilo po prirejeni učilski razstavi učnih pripomočkov na Krškem, o kateri poročevalec le obžaluje, da se ista ni priredila v toliko dovršeni obliki v Ljubljanskem stolnem mestu, Poročevalec potem nasvetuje, da se dovoli pedagoškemu družtvu podpora za leto 1889. v znesku 150 gl. Se vsprejme.

Dr. Vošnjak poroča v imenu finančnega odseka o prošnji „Pedagoškega društva“ na Krškem in učiteljev Postojnskega, Kranjskega, Litijskega, Novomeškega in Kamniškega okraja za zboljšanje učiteljskih plač. Poročevalec opomni, da učitelji v svojih prošnjah naglašajo, da se z dosedanjo plačo letnih 400 do 500 gl. ne more izhajati, da se je učiteljska plača zboljšala po vseh deželah, posebno lansko leto na Koroškem, kjer imajo učitelji po 700, 600, 540 in 480 gold. „Pedagoško društvo“ prosi nadalje, da se petletnice odmerijo od plače, namreč po 10%. Poročevalec pritrudi, da so učiteljske plače na Kranjskem res pičle, dasi tudi v drugih deželah, izvzemši Štajersko, Nižje- in Gornje-avstrijsko in Koroško, niso višje, nego na Kranjskem. Povsod je najnižja plača 400 gl., ki se povzdiguje do 600 in 700 gl. V bogati češki deželi imajo učitelji tudi le po 600, 500 in 400 gl. isto tako v Šleziji, na Solnograškem in v Galiciji. Štajersko pa nas je res prekosilo, ker je tam najnižja plača 500 gl. Kar pa zadeva Koroške, so res lani bile plače učiteljev tako urejene, da so zdaj štirje razredi po

700, 600, 540 in 480 gl. Toda 480 gl. ni najnižja plača. Na Koroškem imajo še podučitelje, katere smo na Kranjskem uže odpravili in teh je 130 z letno plačo 360 gl. Vrhu tega dobivajo učiteljice le 80% učiteljeve plače, tako da je nad 40 učitelje na Koroškem z letno plačo 400 do 380 gl., torej 170 učiteljskih služeb z manjšo plačo, nego znaša plača na Kranjskem. Deželni zbor kranjski pa je od leta 1873., ko so se prvič urejale učiteljske plače, storil uže več korakov naprej s tem, da je leta 1875. dovolil učiteljicam iste plače, kakor učiteljem, da je l. 1879. odpravil podučiteljske službe na deželi tako, da učitelj precej pri ustupu v službo dobiva najnižjo plačo, da je l. 1883. dovolil pravilne doklade tudi učiteljem na jednorazrednicah, kar znaša na leto 6000 gl. Da pa se dosle ni moglo radikalneje pomagati, zabranili so razvidno rastoči troški za šolstvo. Leta 1874., predno so bile učiteljske plače urejene, donajala je dežela k normalno-šolskemu zakladu le 27.000 gl., l. 1876. uže 115.000 gl. Do leta 1880. so narastli stroški na 178.000 gl. vsled ustanove mnogih novih šol in za leto 1889. je proračunjenih 261.888 gl., ki se morajo pokriti iz deželne zaklada. Ako doštujemo še 11.000 gl. za pokojnine, kaže se, da se za šolstvo potrebuje 19% deželne priklade. Toliko ne donajajo davkoplačevalci ne na Štajerskem, še manj pa na Avstrijskem k šolskim potrebščinam.

(Dalje prihodnjič.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Iz poslanske zbornice izstopil je grof Klam Martinic, ki je bil nje prvi podpredsednik. Izstopivši grof je bil član češkega kluba ter pristal aristokratske fevdalne stranke češke. Sedaj se vsi klubi našega parlamenta pogajajo, koga bi volili na njega mesto. Nemška opozicija je predložila v to ime Chlumeckega. Poljaki so koj sklenili glasovati za tega liberalnega kandidata. Proti kandidaturi Chlumeckega se je bil v prvo odločno izrekel Liechtensteinov klub, a ker se je zanj odločil izvršujoči odbor desnice, udala se je tudi ta stranka ter bode glasovala složno s Českim in Poljskim klubom za levčarskega I. podpredsednika. Za čast drugega podpredsednika sta dva kandidata in sicer oba člana češkega kluba, gospoda Zeithammer in Mattuš. Kakor vse kaže, odloči se večina čeških poslancev za Zeithammerja, ki bode potem tudi izvoljen. — Prvi čas zasedanja bodeči samo po dve plenarni seji na teden, da bode utegnil dotični odbor v kratkem izvršiti načrt novega obrambnega zakona. V ta namen je prišel tudi ogerski domobranski minister Fejervary na Dunaj.

Zedinjenje treh levčarskih klubov v eno samo mogočno stranko še ni dognano. Predsedniki vseh treh opozicijskih klubov so se nedavno posvetovali o vzajemnem postopanju proti vladi ter o osnovni glasilni zedinjene opozicije. V protislovi s tem je pa to, da je nemški klub izvolil uže novo predsedništvo. Predsednikom je voljen dr. Heilberg; dr. Hallwich in dr. Weitlof sta pa namestnika. Skleneno je ob enem, da mora biti član klubovega predsedništva vselej en nemški poslanec Češke.

To nam priča, da nemški klub nikakor ne misli složiti se z nemško-avstrijsko narodno zvezo in z nemško-avstrijskim klubom. Klub levega središča izvolil si je grofa Coroninija predsednikom, poslanca grofa Dubskega in Kovalskega pa namestnikoma.

Državni zbor se ni prav pričel svojega delovanja, a levčarji-strankarji uže pridno napadajo vlado z interpelacijami. Pred vsemi treba omeniti interpelacije dr. Fussa in drugov na novega ministra pravosodja, grofa Schönborna. Povod k temu dale so jim konfiskacije nekaterih opozicijskih listov. Pred desetimi leti bil je še grof Schönborn sam v opoziciji ter je ta čas napisal razpravo o §. 65 in 300 kazenskega zakonika ter s tem izrazil svoje nazore zlasti o konfiskacijah. Interpelantje vprašajo ministra, ima li še danes iste nazore, kakor pred 10 leti. In ako je ima, kaj misli storiti, da taci svojevolnih in popolnoma neosnovanih konfiskacij ne bode več in da bode imelo tudi opozicijsko časopisje pravo izražati svoje menenje? Ta interpelacija je važna za avstrijsko časopisje, še važnejši pa bode odgovor. — Vlada predlaga, da se letos dovoli 4.625.000 gl. več

za nakup vagonov in strojev za državne železnice. Svoj predlog utemeljuje s tem, da imajo naše železnice mnogo manj voz in strojev nego ruske; zato treba izravnati ta nedostatek ter se preskrbeti za vse slučaje.

Kako se znajo lagati židovski listi, priča nam članek, katerega je prinesel „Budapesti Hirap“. Ta list si je do cela izmislil grozno vest, da so v slavonskih toplicah „Javonka“ zborovali pred kratkem panslavistični agitatorji. Na zbor je došlo mnogo Rusov, posvetovalo se je pa baje pri zaprtih vratih. Ti agitatorji so baje sklenili ustanoviti nov program svojemu delovanju ter prenesti ognjišče panruskega in panslavističnega agitovanja v Srijem in na Hrvaško sploh. Zborovalci so upotrebljali celo tajno pismo za njih listine, tujei pa so neki raspolagali z ogromnimi denarnimi svotami. Ti srečni ljudje! Da takim bedarijam ni treba komentara, vemo predbro; mi te neumne in hudobne izmisljotine navajamo samo, ker so dunajski židovski listi tako hlastno segli po njih ter je podajejo svojim vernim čitateljem, da tako popravijo malo javno mnenje v Avstriji. Stvar je pa preokorno osnovana, da bi mogla vplivati na razsodno občinstvo.

Vnanje dežele.

Ruska carska obitelj odpotovala je iz Batuma, kjer je bila po tamošnjem prebivalstvu kaj lepo sprejeta. Iz Batuma pada se najprej v Sevastopol, kjer si car ogleda črnomorsko mornarico, od tod se pa povrnejo vsi v Peterburg. — O priliki 50letnega jubileja službovanja ministerskega predsednika Giersa, poslal je slavljencu car sam jako laskav telegram iz Batuma, v katerem mu izreka svoje zaupanje ter zahvalo za njegovo domorodno in vspešno dosedanje delovanje. Uradniki ministerstva podarili so mu zlat tintnik z začetnicama njegovega imena v brilantih. Giersu na čast je bil tudi sijajen obed, katerega so se vdeležili vsi tamošnji odličnjaki in zastopniki tujih držav. Došle so mu čestitke tudi od nekaterih tujih vladarjev in ministrov, mej drugimi od kneza Bismarka.

Kralju Milanu in njega državniškej premodrosti pojo peštanski in dunajski židovski listi slavo, ker je znal tako rezko rešiti pravdo proti kraljici ter tako lepo umiriti javno mnenje na Srbskem. — Kralj Milan je vso stvar res prav spretno naperil, da je občno pozornost, ki je bila obrnena vsa izključljivo na njegovo osebo, napeljal na drug predmet, ki tudi zelo zanimiva Srbe. Rešilna ta slama, katere se je kralj objel, je revizija ustave. Imenoval je odbor 71 članov ter poklical v predsedništvo Ivana Ristića, Miljutina Garašanina in Savo Gruiča, kakor vidimo, voditelje liberalcev, naprednjakov in radikalcev. Tudi odbor je sestavljen iz članov teh treh strank ter s tem, kakor trde gori pohvaljeni listi, tako osrečil Srbe, da so kar zaljubljeni v svojega milega kralja ter so popolnoma pozabili kraljice Natalije. No iz Notranje Srbije dohajajo nam vesti, ki so s temi trditvami popolnoma v opreki. Nezadovoljnost in agitacija proti kralju raste dan na dan in bati se je resnih nemirov. Da bi se svojem „ljubljenemu“ narodu še kaj prikupil, razpisal je kralj volitve za 29. dan prih. m. ter je zadal kraljevo svoje besedo, da se bodo vršile svobodno. Kako svobodno misli s tem ljubeznjivi kralj, nam je porok „kapral“ Hristić, ki neki prav trdno sedi na stolu ministerskega predsednika. — Skupština snide se 1. decembra.

Prine Koburg je odprl v soboto bolgarsko „sobranje“ ter se v svojem govoru hvalil, kako se je utrdila bolgarska stvar. Rekel je, da so odnošaji v deželi povoljni (?), finance v redu (?), z odprtjem železnice pa, ki se je sezidala s čisto bolgarskimi sredstvi, je kneževina baje silno pridobila. Pohvalil je tudi vojsko, katera je baje še na onej višini, na kateri je bila prej. Naposled se je pa zahvalil na prijaznem sprejemu, s katerim je narod počastil njega in njegovo mater in vseh njegovih potih po notranje deželi. Ako smemo verjeti tem besedam, je na Bolgarskem vse v najboljšem redu, kar pa ne moremo verjeti, čitajoč neugodne vesti v slovanskih neodvisnih listih.

Vlada je na Rumunskem zmagala pri volitvah v državni zbor ter utrdila svoj položaj.

Grški kralj je odprl državni zbor z manifestom, v katerem se ozira na uspehe, katere je dosegla Grška v preteklih 24 letih njegove vlade. Kralj javlja zbornici, da se je prestolonaslednik zaročil z sestro nemškega, cesarja kar bode povzdignilo veljavo Grške ter zadovoljilo zahtevam naroda. Kralj slavi sedaj 25letnico svojega

vladanja. O tej priliki so mu razne vlade in vladarji čestitali, v Atenah se je pa odprla narodna razstava v povečanje te slave.

Nemški cesar je sprejel jako mrzlo deputacijo mesta Berolina, ki mu je izročila o njega povratu v prestolnico addresso vdanosti. Rekel je, da se nemško časopisje vpleta v čisto privatne rodbinske razmere cesarske hiše, kar bi ne dovolil noben zasebnik, on pa kot cesar mora to trpeti. Nalagal je deputaciji, naj si prizadeva, da bode takemu nedostojnemu početju konec ter jo odpustil, ne da bi si bil dal predstaviti pojedine članove, ne da bi bil stisnil roko vrhovnemu županu.

Papež se je izrekel o pohodu nemškega cesarja v Rimu, da je prišel ta mladi vladar v Rim, da bi utrdil položaj njegovih (papeževih) nasprotnikov. Papež je cesarja sprejel z uljudnosti, kajti ves ta pohod v Vatikanu je bil samo čin udvornosti. Hotel je pač z njim spregovoriti tudi o rimskem vprašanji ter o položaju katoličanov na Nemškem, a cesar je sicer pretrgal ta pogovor, pozvali svojega brata, da ga papežu predstavi. Papež bi mu bil rad preporečil, naj se malo bolj ozira na zahteve katoliškega prebivalstva, katero šteje 15 milijonov.

V Parizu so se vršile te dni velike demonstracije na čast Boulangeru. Njegovi pristaši so napravili banket za 800 oseb. Boulanger je o tej priliki jako ostro grajal in obsojal vladni načrt o reviziji ustave. Nezdgod ni bilo, množica je bila pa tako silna, da je policija ni mogla razgnati.

Italijanska vlada si zopet prizadeva skleniti trgovinsko pogodbo s Francijo, ker je sprevidela, da je vsled tega spora italijanska trgovina silno trpela. Francozi pa menda ne čutijo potrebe obnoviti to pogodbo.

DOPISI.

Iz Šempasa, 20. oktobra 1888. [Izv. dop.] (Cesarska slavnost). Kakor sploh vsi večji kraji po slovanskih deželah, praznovala je tudi naša občina, t. j. cerkev, šola, županstvo, „Bral. družtvo“ in podružnica „sv. Cirila in Metoda“, dne 7. oktobra t. l. cesarjevo štiridesetletnico na poseben slovesen način, ter pokazala s tem svetu svojo popolno udanost, neomahljivo zvestobo in gorečo ljubezen do prevzvišene cesarske hiše.

S posebnim ponosom se sme pač slehern Šempasec ozirati na ta dan, kajti občinstvo storilo je vse mogoče, da se je slavnost — vkljub slabemu deževnemu vremenu — dobro obnesla. V ta namen sestavil se je odbor pod predsedništvom g. župana. V seji dne 2. septembra t. l. se je odbor posvetoval, kaj in kako vse bi se za to izredno svečanost priredilo in napravilo. Program za to slovesnost, za katero se je določila rožnivenška nedelja, prinesli so o svojem času razni slovanski časopisi. Imenovani odbor in ostali zavednejši občinarji prizadevali so se torej na vso moč, da postane slavnost tem sijajnejša.

Na predvečer, t. j. 6. oktobra, slišalo se je močno pokanje toplicev v vsih petih katastralnih občinah našega obširnega županstva, in pritrkovanje zvonov v vseh cerkvah naše prelepe fare, kakor tudi v sosednem vikarijatu Oseškem; zaplamteli so tudi velikanski kresovi po bližnjih holmcih in vas Šempasa bila je sijajno razsvetljena.

Drugi dan, 7. oktobra, bila je na vse zgodaj budnica sè zopetnim pokanjem toplicev in pritrkovanjem zvonov, kakor na predvečer. Ta dan bil je pravi slavnostni dan. Točno ob 9. uri zjutraj zbrali so se vsi gg. starešine in občinske pisarni k izrednej seji, od koder so prišli korporativno k slovesni sv. maši.

V tem času, t. j. od 9—10 ure, zbirala se je šolska mladina v tukajšnjem šolskem poslopju, katero je bilo za ta dan kaj lepo ovenčano. Cerkev, šola in druga javna in večja poslopja bila so v raznih zastavah, vsa vas bila je v najlepšej praznični opravi, kakoršna se sploh dostojno takej ne navadnej slavnosti.

Točno ob 10. uri korakala je šolska mladina z učiteljstvom proti župni cerkvi k slovesni sv. maši. Razun domačih otrok, bili so tudi oni iz sosedne Oseške šole pri sv. maši in daljnjej šolskej svečanosti. Ob 10. uri pričela je slovesna sv. maša, katero je služil naš v občé priljubljeni župnik gosp. Blaž Madon z asistenco. Med mašo imel je cerkveni govor prečastiti g. Ivan Kodre, vikarij iz Oseka, ki je razlagal sv. rožnivenec in vmes upletel pomen slavnosti tega dne. Koncem sv. maše zapela se je zahvalna pesen. Po dokončani službi božji bil je sprevid šolske mladine

v šolsko poslopje, kjer se je pričela šolska slavnost v izborni odlični sobanah I. in II. razreda. V sobi II. razreda nagovoril je primerno g. nadučitelj Jernej Rajar šolsko mladino. Sklepajoč svoj govor, pozval je šolsko mladež, naj z njim vred navdušeno zakliče trikratni „živio“ Njeg. Veličanstvu. in takoj so odmevali navdušeni živio kliki iz src nedolžne šolske mladine. Na to je sledila „cesarska himna“. Za to so peli otroci še druge patrijotične pesni. Konečno se je med mladež razdelilo 400 knjižic: „Cesar Franc Josip I.“ in pa 100 podobice mej začetnike. Veselico počastili so mnogi domačini, mej temi tudi gosp. Peter pl. Zuccato in pa prečestiti g. kapelan Ivan Klobovs.

Ob 1. uri bil je skupen obed pri g. župniku, h kateremu je bilo povabljenih več odličnih oseb.

Po dokončani popoldanski službi božji pričel se je, tako rekoč, drugi del slavnosti, katerega je priredilo „Bralno društvo“, zedineno s podružnico „sv. Cirila in Metoda“ o 5½ uri popoldne v prostorih gospoda Josipa Rijavca. Bila je to „slavnostna beseda“ s precej obširnim in primernem sporedom. Točno o določeni uri zasvirali so goriški orkester: „Naprej“. Za tem sledila je „Cesarska kantata“, kjer so kaj izborno zapeli domači pevci. Živio kliki ce navzočih bilo je brez konca in kraja. Ko je nastala tihota, nastopi g. predsednik Ivan Klobovs ter govori s krepko donečim glasom patrijotičnemu prazniku primernem „slavnostni govor“, ki je bil precej obširen, a jedernat in navdušen skoz in skoz. Na to zapeli so domači pevci pesen: „Tam gdje stoji“, jako precizno. Igra: „Ženski jok“ vršila se je po vsem hvalevredno in v popolno zadovoljnost navzočega občinstva. Tudi pesen „Za Hrvate“ odpeli so naši pevci kaj gladko. Po končani pesni bilo je srečanje štirih dobitkov. Konečno zasvirali so orkester še „U boj!“ S tem bil je veselilni program pri kraju. Po tako izvršeni veselici, bila je skupna večerja, pri kateri je bilo nad 50 oseb. Med večerjo sviral je orkester; sem ter tja zapeli so pa tudi domači pevci marsikatero. Razumi se, ni manjkalo vmes tudi raznih napitnic, in to v prvej vrsti prevzvišenemu slavljencu, presvetlemu cesarju.

Ta prelepa in nenavadna slavnost ostane starim in mladim v najveselejšem spominu. Pristavski.

Buenos Ayres. 5. oktobra 1888. [Izv. dop.] Preteklo je uže štiri mesece, odkar sem zapustil svojo ljubo domovino, mili moj rojstni kraj. Kamor sedaj pogledam, vidim ptujce vsake vrste; med njimi v prvi vrsti Italijane. Baš od njih bi se morali na ptujem živoči Slovani učiti, kako mora vsaki človek ljubiti svojo domovino.

Tu imamo več laških družtev vsake vrste, katera prav dobro napredujejo, si pomagajo v sili, in se veselijo skupaj ket bratje ene matere.

Druga družtva so španjska, nemška, angleška, francoska in tudi je bilo neko avstr. ogersko društvo „Zweig-Verein“, za katero pa se ne ve, če še živi. —

Bil je v nedeljo 30. sept. 1888. v laških časopisah in namreč v „Operaia“ in „Patria di lavoro“ dopis, ki se glasi:

„Per Trieste, Istria e Gorizia irredente... La direzione di questa Societa s' interessa di avvisare tutti quei Triestini, Istriani, Goriziani e Dalmati, che fano parte del sodalizio di voler intervenire alla Riunione che avra luogo oggi domenica alle 8 pom. nella sala del Restaurant Grütli, Calle Ceritto“. —

Ker nisem poznal tega družtva, niti nisem vedel kaj pomeni to vabilo, razveselil sem se, kajti bil sem prepričan, da najdem svoje brate. Komaj sem čakal večera, da se podam na lice mesta.

Bila je 6. ura zvečer, vreme je bilo jako slabo; vendar sem počekal prijatelja ter mu naznanil novico, da se snidejo nočoj Avstrijanci. Zadovoljen je bil takoj iti z menoj, da pozveva kakšen pomen ima to društvo.

Ni še bila 8. ura, ko se odpraviva na pot, seveda iti ni bilo mogoče; najela sva si voz, ker je bilo do imenovane gostilne daleč in vreme slabo.

Ustopiva v gostilno „Grütli“. Kaj vidiva? Črno tablo, na kateri je bilo napisano „Irredenta Trieste“. — Ostanem pri prvi mizi, prijatelja pošljem v dvorano, da pozve pomen družtva. Nasproti mi je sedel Dalmatince, s katerim sem se kmalu seznanil. Prva skrb mi je bila prazniti ga, kaj pomeni društvo „Irredenta Trieste“. Hitro in goreče mi začne razkladati „pomen“, ali od jeze mu nisem mogel odgovoriti.

Med tem se vrne moj prijatelj iz dvorane ter mi naznani isto, kar mi je tolmačil Dalmatincec.

Namen družtva namreč je: 1. Prijateljstvo skleniti z Italijo; 2. Stopiti v zvezo z Irredentovci glede Trsta itd.; 3. Poslati v Evropo poverjenika z denarjem, da agituje v to svrhu ter stori, kar mu je naročeno. — Pomislite, človek, kamo smo prišli; namesto imeti pošteno družtvo pred saboj, imamo izdajalec.

Najzlostnije je pa to, da se med temi amerikanjskimi irredentovci nahaja več Slovanov (Kranjcev, Goričanov in Dalmatinov), kateri na tak brezvesten način delujejo proti svoji domovini. — Mi pa smo vedno še zvesti sinovi mogočne Avstrije ter kličemo iz daljne južne Amerike: „Slava našemu cesarju Franju Josipu I.; živeli vrli naši rojaki!“ E. P.

Domače vesti.

V seji državnega zbora dne 30. t. m. interpeliral je posl. Vitezić zaradi poročila tržaške policije, katera je opisala urednika „Naše Sloge“ g. M. Mandiča kot plačanega panslavista. Čudimo se, da tržaški listi ne poznajo uže XIX. let izhajajočega časopisa, kajti javljajo, da izhaja v Gorici (!) — Naučni minister Gauč odgovoril je na interpelacijo posl. Nabergerja gledé slovenskih šol v mestu tržaškem. — Ker nam za danes ne dostaje prostora, spregovorimo o enej in drugej stvari prihodnjic obširneje.

Otroško zabavišče pri sv. Jakopu. Slavni mestni magistrat javlja predsedništvu podružnice sv. Cirila in Metoda, da je vsled navedbe vis. ministrstva za nauk in bogočastje z dne 9. t. m. št. 16.750 priobčilo c. kr. namestništvo magistratu nastopno: „Podeli se izjemno učiteljici otroškega zabavišča Justini Michelli pravica, upravljati neodvisno z „otroškim vrtom“. Na temelju te odloke priznaje se odslej društveni zavod pri sv. Jakopu v ulici Giuliani „z a s o b n i m o t r o š k i m v r t o m“ namesto, kakor doslej, „o t r o š k i m z a b a v i š č e m“. S tem je dovoljno rešena prošnja načelnštva tržaške podružnice z dne 31. marca t. l., da se pregleda učiteljici g. Michelli dvoletno prakso ter se ji dovoli odpri otroški vrt, namesto otroškega zabavišča.

† **Jakob Čenčur.** Žalostnim sročem beležimo tužno vest, da nam je neisprosnna smrt pobrala zopet izbornega moža, iskrenoga rodoljuba, katerih število je, žal, jako skromno. Jakob Čenčur, nadučitelj in vodja ljudske šole v Škednju, zgubil je namreč v 51. letu svoje dobe plodnosno življenje na doslej še nerazjasnen, grozen način. Uže po noči 29. t. m. raznesla se je vest, da se je našlo utonena v morju v obližju obali „del Sale“. Ni se spoznalo nesrečnika. Ko je pozneje preiskovala komisija obleko utonena, dokazalo se je, da je nač. Čenčur, šolski vodja v Škednju. Odločno moramo odbijati misel, da je iskal smrti v hladnem morskem grobu, kajti bil je ljubezniv soprog, uzoren oče, popolnoma zadovoljen in njegove gnotne razmere bile so vedno v najlepšem redu. Zaradi tega ostaje do danes še nerešena zagonetka, kako je ponesrečil splošno priljubljeni mož, ako ni bil, — pri nas je vse mogoče, — žrtva zagrizlih sovražnikov. — Prerano njegovo smrt obžaluje odkritosrčno z nami vsa občina škednjska in mnogobrojni prijatelji, posebno pa odlični pevski zbor škednjski, kateri je zgubil v pokojnemu požrtvovalnega svojega vodjo.

Pogreb je bil v torek 30. t. m. ob 3. uri pp. Udeležilo se ga je brezbrojno občinstva in mnogo prijateljev pokojnika, kateri so mu položili krasno vence na prerani grob na škednjskem pokopališču. Vrlemu možu blag spomin!

Občina tominska sklenila je ustanoviti v spomin proslavljenega 40letnega vladanja Nj. Veličanstva ustanoviti štipendij v letnem iznosu 240 gld. za revne dijake iz občine tominske, kateri žele po dovršeni gimnaziji ali realki studirati medicino, pravo ali pa obiskovati katerokoli tehnično šolo v Avstriji.

Iz Sežane nam pišejo: Na telegram, kateri so odposlali županu gorenjega Krasa povodom slavnosti dne 3. in 4. oktobra v Sežani Nj. Veličanstvu presvetlemu cesarju Fran Josipu I., dobili so dotični, ki so bili o tej priliki navzoči, naslednji odgovor:

Št. 55/pr. Blagorodnemu gospodu županu. Glasom dopisa kabinetne kancelije 7. t. m. št. 1006 je njegovo c. in kr. Apo-

stoisko Veličanstvo blagovolilo premilostljivo ukazati, da se objavi županom gorenjega Krasa Najviša zahvala za njihovo lojalno manifestacijo povodom štiridesletnice Njegovega Najvišega vladanja.

Imam čast Vam to naznaniti vsled ukaza njegove vzvišenosti, gospoda namestnika od dne 11. oktobra 1888

št. 1501/P.

Sežana 15. oktobra 1888.

C. kr. okrajni glavar.

Za obiskovanje pokopališč pri sv. Ani odredilo je ravnateljstvo državnih železnic, da se ustavi pri sv. Ani dne 1. 2. in 3. novembra vlak, ki otide iz Trsta (postaja pri sv. Andreju) ob 2:45 pp. in se vrne v Trst ob 7:45 zvečer. Vozni listki za tje in nazaj morajo se vzeti za postajo Boršt. Stane: I. razred 1 gl., II. 65 nč. in III. 45 nč. Samo tje ali samo nazaj stane: I. razr. 65 nč., II. 40 nč., in III. 25 nč.

Obrtne strokovne šole v Ljubljani otvorijo se dne 3. decembra. Natančneje bode vodstvo poročalo po listih o svojem času.

Kuhano meso in druge ostanke iz mestne bolnice prepušča se odslej po pogodbi gg. G. Musina in A. Bonetti, katera plačujeta 36 gld. za vsaki kvintal.

Ura na cerkvi sv. Antona novega bode se vendar uže enkrat popravila. Dohajale so večne tožbe od vseh strani, da ta ura menda nima drugi namen, kakor voditi za nos občinstvo, kajti niti živ krst se ni mogel ravnati po njenih muhah. — Iz občinske blagajne dovoljen je za popravek iznos 30 gld. Bolje pa bi bilo, ako se predudni ta stroj stavi v muzej ter se napravi nova javna ura.

O lloydovem parniku „Mars“. Meseca avgusta t. l. zadel je ruski parnik „Kastroma“ v Bosporu ob lloydov parnik „Mars“. „Mars“ se je potopil, ali lloydova uprava gojila je nadejo, da se ga bode moglo vzdignoti in popraviti. Sedaj pa se je dokazalo, da bi to opravilo stalo ogromne svote; niti ni mogoče ga rešiti na drugi način, kajti, ako bi se ga razbilo s pomočjo smodnika ali dinamita, bile bi v nevarnosti naselbine na bližnji obali. Skušalo se ga bode zatorej spraviti v globoko morje, kjer ne bode na poti preko njega plujočim ladijam in tamo ostane pokopan.

Prihodnji predpust bo jeden najdaljših v tem stoletju; trajal bode 58 dni. Kdor se tedaj misli ženiti o predpustu, najde dovolj časa. Strastnim plesalcem bode pa tudi obilne prilžnosti gubljati svoje zdravilje po plesnih dvoranah.

Zblaznel je nenadoma mizar Josip Macanni, stanujoč v ulici Media h. št. 4. Domačini pozvali so dva bolniška stražaja, katera sta ga odvela v blaznico.

Nesreča. Dne 30. t. m. vtopil se je v vodnjaku na svojem zemljišču na „Scala santa“ posestnik Lozej, ko je zajemal vodo, da poliva evetlice. Baje je padel v vodnjak vsled lastne neopreznosti.

Nezgode. Letno dete Avgust Tosch padlo je v stanovanju svojih starišev v ulici Leo h. št. 2 tako nesrečno, da si je skoraj razbil glavo. Odnosil so je v bolnico. — Dninar Ivan Markolin padel je v ulici „delle Acque“, baje pijan ter se težko ranil na glavi. Stražniki so ga našli v krvi na tleh ter ga odpravili v bolnico.

Sodnijsko. Zaradi udeležitve tatvine obsojena je lastnica pivarne „Gonfalone“ Ivana Sestich na 3mesečni, mešetar Nikolaj Drioli pa na 1mesečni zapor.

Policijsko. 28letni težak Josip J. razgrajal je popolnoma pijan v neki žganjeriji v ulici Valdirivo ter razbil dokaj steklenic, vrednih 14 gl. Stražniki so ga morali silom odvesti v zapor. — Težak Ivan Melligoj sprl se je z nekaterimi pijanci v nekeji gostilni v ulici Farneto. Dninar Anton B. ga je udaril s pestjo tako silovito po nosu, da se mu je raspočil. Ranjeni je moral v bolnico, junaškega dninarja pa so zaprli. — Zidarja Ivana Hrovatina napadel je težak Just B. pred neko gostilno na Vrđeli s kamenjem, ker ga je zamenil v temej noči z neko drugo osebo, na kateri se je hotel maščevati vsled ljubosumnosti. Hrovatina, ki je vdobil, ne ve več zakaj, težko rano na glavi, odnesli so v bolnico, napadnika pa so spravili v varnost, kjer si more ohladiti prevročee srce.

Umirovljeno vojaštvo. Po vojnega ministerstva izkazih je pri nas umirovljenih: 28 feldecajmajstrov, 17 podmaršalov, 142 generalnih majorjev, 556 polkovnikov, 457 podpolnikov, 1478 majorjev, 3829 stotnikov in ritmajstrov, 906 nadporočnikov, 561 poročnikov, 144 avditorjev, 669 vojaških zdravnikov, 157 računovodij, 50 vojaških duhovnikov in 1100 vojaških uradnikov. Vsem tem plačuje se na leto gld. 11,846.000 mirovine. Poleg teh je pa

tudi pri mornarici lepo število penzijonstov, ki vlečejo vsi skupaj 501.300 gl. na leto. Invalidov je okolu 40.000, ki posamič sicer ne vlečejo mnogo, a vsled svoje množine potrebujejo tudi več sto tisoč goldinarjev.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Kako se naredi sadni most?

Letos sadja najbrže ne bodedo tako lahko prodali, kakor predlanskim. Na Nemškem, kamor so takrat največ sadja izvozili, je letos prav dobra sadna letina. Kaj torej z sadjem narediti? Najbolj se še izplača, ako ga prodati ne moremo, da naredimo iz njega most, ki je dobra in prijetna pijača za poletje. Sadni most po drugih deželah močno delajo. Na Francoskem, kjer pridelujejo največ vina, so vkljub temu naredili l. 1885 skoraj 20 milijonov hektolitrov sadnega mosta. Francoski sadni most je izvrsten, ker ga znajo prav napraviti. Sadje puste ležati nekaj dni na kupih, da popolnoma dozori. Potem ga zmečkajo ali pa zmelejo na mlinu za sadje. Navadnemu sadju privedajo po nekoliko drobnice ali pa lesnika, kar naredi most bolj trpžen. To zmečkano ali zmleto sadje denejo za 12—15 ur v kadi, potem pa pride v prešo ali stiskalnico. Most, ki teče iz presanega sadja, se dene v posodo, najbolje v vinske sode. Preše denejo potem še enkrat v kadi in prilivajo vode in sicer za vsacih 100 kilogramov sadja 20 litrov; najboljša je tekoča voda. To se dobro premeša in čez 12 do 15 ur se drugi dene v stiskalnico. Ta drugi most je nekoliko slabejši od prvega, vendar še dober. Z sadnim mostom je potem ravno tako ravnati, kakor z grozdnim mostom. Klet, v kateri se most hrani, mora biti snažna in zračna; v njej ne sme biti zlasti korenje in zelje. Gorkota v kleti naj bode srednja, ne prevročee, pa tudi ne premrzlo. Pri vehi sod ne sme biti zabit, dokler most vre, sicer bi ga razneslo. Da pa vendar zrak ne pride v sod, naj se položi na veho zaključek napolnjen s peskom. Kedar most povre, ga je treba nemudoma pretočiti v drug čist sod ter odstraniti drožje. Tudi še pozneje se mora sadni most vsaj vsake tri mesece pretočiti, ako hočemo, da ostane dober. Gnjljo sadje, obrezki, preše od sadnega mosta (tropine) itd. moremo še porabiti za pridelovanje jesiha. To vse skupaj zmečemo v kako kad, kjer se skisa, potem pa se spreša; te preše moremo še živini pokladati, če jih je pa preveč, jih pa posušimo, da jih dajemo živini tudi po zimi. „Mir“.

Odbor telovadnega društva „Tržaški Sokol“ sklenil je odpri telovadni brezplačni oddelek za fantiče od 8—14 leta in s tem poziva vse rojake, kateri bi hoteli, da jim se otroci v telovadbi izurijo, naj to objavijo pismeno čim prej odboru „Sokola“. Ob enem naj se naznani, o kateri uri bi lahko zahajal otrok k telovadnim vajam.

Trst, 31. oktobra 1888.

ODBOR.

FILIJALKA V TRSTU

c. kr. priv. avstr.

KREDITN. ZAVODA

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2 3/4 %	30-dnevni odkaz 2 1/2 %
8- " " 2 " "	3-mesečni " 2 1/4 %
30- " " 3 1/4 " "	6- " " 2 1/2 %

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu pripozna se nov obrestna tarifa na temelju odpovedi od 22. oktobra, 26. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2 1/2 % na vsako svoto. V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano — brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1 % provizije.

P r e d u j m i.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obršti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1888.

48--16

Nova gostilna.

Lastnica bivše gostilne „alla Fenice“ odprla je

PIVÄRNO
v ulici Carintia

nasproti kavarni „All'Adriatico“.

„Alla Posta“

Toči izvrstno pivo Steinfeld.

Oglas.

V ulici Acquedotto šte. 4 odpre se nova trgovina z svežim sadjem, zelenjavo, Marijinem cvetjem, ribami za akvarije, konzervami za hrano, kitajskim čajem, angleškimi biskoti, pravim jamajskim rumom in južnim vočjem po jako nizkih cenah ter se ob enem jamči za pristnost blaga. — Na vslogo p. n. občinstva je poseben težak, ki dostavlja nakupljene stvari na stanovanje.

Ces. kr. koncesijonirana generalna
AGENCIJA
za Avstrijo, paroplovnega društva
„Cunard Line“
v Trstu

daje razjasnila, komur hoče v Ameriko.

Podpisana častita se naznaniti p. n. občinstvu, da sta odprla gostilno

„Trattoria Pilsen“

Via Acquedotto št. 45
poleg politeama Rossetti, kjer točita originalno plzensko pivo; tudi dobra vina. O vsakej dobi mrzla in topla jedila.

Za obilni obisk priporočata se
Konder & Volpich.

TRŽASKA HRANILNICA

Sprejemlje denarne vloge v bankovcih od od 50 sold do vsacega zneska vsak dan v tednu razun praznikov, in to od 9—12 ure opoldne. Ob nedeljah pa od 10—11 ure zjutraj. Obresti na knjižice. $4\frac{1}{2}\%$
Plačuje vsak dan od 9—12 ure opoldne. Zneske od 50 glid. precej, od 50—100 je treba 1 dan odpovedati, 100—1000 3 dni in čez 1000 pa 5 dni poprej.
Eskomptuje menjice domicilirane na tržaskem trgu po $4\frac{1}{2}\%$
Posojuje na državne papirje avstro-ogrske do 1000 glid. po 5%
višje zneske v tekočem računu po $4\frac{1}{2}\%$
Daje denar proti vknjiženju na posestva v Trstu. Obresti po dogovoru.
TRST, 1. oktobra 1887. 2—24

Ilustrovan

Narodni koledar

za leto 1889.

Uredil, izdal in založil Dragotin Hribar.

Dobiva se v „Narodni tiskarni“ in v bukvarni J. Giontinjevi v Ljubljani, v tiskarni Dolenc v Trstu. — Cena 40 kr., po pošti 45 kr.
Vs. bina: Popolen kalendarij, koledar, kateremu so pridejana tudi slovanska imena, in cerkveni koledar. — Nadalje: Generalni cesarske hiše. Sedanji vladarji evropski. Splošno določbe c. kr. pošte. Brzojavni cenik. Lestvica za pristojbine kol-kov. Sejmi na Kranjskem. — Zabavni del: Štiridesetletnica vladanja cesarja Frana Josipa I. Naši zaslužni možje. Božja pota Slovencev. Na sveti večer. Smešnice. — Naznanila.

Rajžev skrob (štirka)

tovarne na Reki

(z boleto in brez nje)

zagotovljen, prost vseh tujih snovij, zaradi tega se lahko upotreblja brez strahu v hranilno sredstvo. Kar se tiče kakovosti kakor tudi cene, ne boji se nobene konkurence, o čemer se lahko prepriča vsak, ako kupi z malimi novčali malo škatljico.

Dobiva se v zalogi via Carintia N. 22 v Trsti

in pri Ferd. Cumar, Via Cavana — Peter Grassi, Via Economo 5 — M. Gregorich, Via Riborgo 2 — G. Godnig, Piazza Barriera — A. Godnig, Via Barriera vecchia 31 — Q. Hellriegel, Via Sette fontane — G. A. Ongaro, Piazza Squero vecchia — A. Maccheri e C., Via Maleanton 1 — A. Muldini Via San Sebastiano 1 — V. Millonig, Via Ghena N. 4 — Antonio Papatrotti, Via Sant' Antonio 4 — G. Paternost, Via Bastione 2 — Tauer e Pirich Via S. Adion — A. Sciolis, Via Barriera 3 — G. Sguezzi, Via Barriera 17 — F. Tranquillini Prodajalnia — E. Trevisini, Via Acquedotto i Via Caserma — B. Urizio, Via Acquedotto — V. Visnovich, Via Solitario 21 — A. Zelen, Via della Caserma 1.

Najcenejši izvor za kupovanje za zimsko sezijo in Božič!

J. & S. Kessler v Brnu,

Ferdinandove ulice št. 7 sn.,

razpošiljata po poštnem povzetju:

10 metrov zimskega lodna za ženske obiske, dvoine širokosti	gid. 5 50
10 metrov Vallorio-fanele za ženske obleke, največji uzorec	gid. 4 —
10 metrov kalmuka, težke baže, največji uzorec	gid. 2 70.
10 metrov barhanta za obleke, težke baže, največji uzorec	gid. 3 —
10 metrov blaga za ponočne suknje, križostega, največji uzorec	gid. 2 50
29 vatlov Prostejevskega barhanta, moder in najav gi 5 b-e in rud e	gid. 6 —
3 10 metra blaga za moško obleko za zimo la. gid. 5 50 11.	gid. 3 75
2 10 metra blaga za zimske suknje, modnega, la. gid. 10 —. 11a.	gid. 6 —
2 10 metra blaga za ogrtače, modnega.	gid. 6 —
6 kap iz pliša za gospode in dečke	gid. 1 50
1 zimska posteljna odeja iz Rouge, kompistoa	gid. 3 —
1 žabarka, 190 cm dolga, 130 cm široka, iz žolta gid. 250. 11a sva	gid. 1 50
1 Angora-ogrinjalo za zimo 3/4. 11a. gid. 6 —. 11a.	gid. 2 80
1 ženski jopid iz ovčje volne, Jersey, vseh modne barve 1a. gid. 3. 11.	gid. 1 50
3 krili iz klobučine, bogato tumburirani, rud-e in sivi in ružjavi	gid. 3 —
6 parov zimskih nogovic, pi-tenih, v vseh barvah, progastih	gid. 1 50
1 platnena rjuha, 2 metra dolga, brez šiva	gid. 1 50
10 metrov posebne preproge, težke baže	gid. 3 50
1 moška srajca bela i čarvasta, 1a gid. 1 80. 11a.	gid. 1 20
3 delavske srajce iz teškega orsf rda	gid. 2 —
3 pare gač iz barhanta pi-ten 1a. gid. 2 50. 11a.	gid. 1 80
9 parov zimskih kratkih nogovic, pi-tenih, v vseh barvah	gid. 1 10
6 ženskih srajc iz modnega latna ali šifona, 1a gid. 5. —. 11a	gid. 3 25
3 nočni korseti i šifona, vezani 1a. gid. 4. —. 11a.	gid. 1 80
1 zastor iz jute, turški naris, 1a gid. 3 50. 11a.	gid. 2 30
1 garnitura pregrinjaj, 1 prt in 2 post. pregr., iz ripsa gid. 450. iz jut.	gid. 3 50
29 vatlov domačega platna, teške baže, 3/4 gid. 5 50. 3/4	gid. 4 20
29 vatlov oksforda, najnovjši naris	gid. 4 50
19 vatlov kanafasa, najnovjši naris, najboljše baže	gid. 6. —
3 prtji, vseh barv, 3/4 gid. 2. —. 3/4	gid. 1 —

Uzoreci zastonj in franko.

Predragi rojaki!

Dozvolim si, Vam naznaniti, da prodajam v Gorici v semeniških ulicah n. št. 10 enako pisarniško pripravo za uradnike, za šole in za zasebno pisarstvo, pa tudi tiskovine za duhovnike in županije in nekatere knjige, po istih cenah in še celo ceneje kot jih prodajajo drugi solidni prodajalci. Da je to resnično, rojaki molji! Izvolite se do dobrega prepričati s primerjanjem cene in blaga, kupljenega pri meni in drugod.

V Gorici, 17. oktobra 1888.

Z vsem spoštovanjem, Vam udani

G. LIKAR.

SUKNO razpošilja za gotov denar ali po poštnem povzetju po zelo nizkih cenah in sicer	samo dobre vrste:	
	3-10 m. , cela obleka, samo f. 3 50	boljše f. 4 90
	3-10 " " " " " " " " " "	" " " " " " " " " "
	3-10 " " " " " " " " " "	" " " " " " " " " "
	3-10 " " " " " " " " " "	" " " " " " " " " "
	3-10 " " " " " " " " " "	" " " " " " " " " "
3-10 " " " " " " " " " "	" " " " " " " " " "	
3-10 " " " " " " " " " "	" " " " " " " " " "	
3-10 " " " " " " " " " "	" " " " " " " " " "	
3-10 " " " " " " " " " "	" " " " " " " " " "	

FRIEDRICH BRUNNER
Nadrobno, Brunn. Na debelo.
Op. Uzoreci za gospodo krojače
nefrankovani.

Gorsko maslo, 1 kg.	85 kr.
" " " " " " " " " "	" " " " " " " " " "
Namizno " " " " " " " " " "	95 " "
Ovčji sir " " " " " " " " " "	60 " "
" " " " " " " " " "	" " " " " " " " " "
Radgorski sir od piva 50 kom.	90 " "

Pošilja po postarskem povzetju trgovina

F. R. HEGRAT

Frenštát pod Radhoštem Moravska.

Žrebanje danes ob 6 uri zvečer!

Srečke obrtne raztave, prirejene v proslavo cesarske svečanosti

samo 50 novč.

Glavni dobitek **25.000** Goldinarjev

Loterijska pisarna komisije za slavnostno obrtno razstavo, Dunaj, Bartensteingasse 4.